

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Metody badań jakościowych

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Socjologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Socjologii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2023/24 Kod zajęć 24SOCS.18P.03033.23 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Koordynator zajęć	Filip Schmidt	
Prowadzący zajęcia	Filip Schmidt, Bogumiła Mateja-Jaworska, Marta Skowrońska	
Okres Semestr 4	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 30, Egzamin - Laboratorium: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 5

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	przekazanie wiedzy z zakresu metod badań jakościowych w naukach społecznych, ze szczególnym naciskiem na socjologię
C2	rozwinięcie umiejętności konceptualizacji problematyki badawczej w języku socjologii interpretatywnej, humanistycznej, krytycznej
C3	rozwinięcie umiejętności przygotowywania jakościowych projektów badawczych
C4	rozwinięcie umiejętności interpretacji socjologicznej
C5	rozwinięcie umiejętności krytycznej oceny jakościowych prac empirycznych w naukach społecznych

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	posiada wiedzę o specyfice i rodzajach metod jakościowych w naukach społecznych	SOC_K1_W02	Projekt, Esej, Raport, Prezentacja multimedialna
W2	zna podstawowe pojęcia socjologii interpretatywnej, wybrane jakościowe techniki zbierania i analizy danych	SOC_K1_W02, SOC_K1_W05	Projekt, Esej, Raport, Prezentacja multimedialna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	formułuje problem badawczy w kategoriach socjologii interpretatywnej	SOC_K1_U02, SOC_K1_U03, SOC_K1_U06	Projekt, Raport, Prezentacja multimedialna
U2	przygotowuje jakościowy projekt badawczy gromadzenia danych	SOC_K1_U02, SOC_K1_U03, SOC_K1_U06	Projekt, Raport, Prezentacja multimedialna
U3	przeprowadza analizę jakościową, interpretację zebranego materiału	SOC_K1_U02, SOC_K1_U03, SOC_K1_U06	Projekt, Raport, Prezentacja multimedialna
U4	potrafi krytycznie ocenić opublikowane badania jakościowe i potrafi napisać krytyczną recenzję	SOC_K1_U02, SOC_K1_U03, SOC_K1_U06	Projekt, Raport, Prezentacja multimedialna
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotowy_a do samodzielnego opracowania koncepcji jakościowego badania socjologicznego, interpretacji uzyskanych wyników i ich prezentowania odbiorcom	SOC_K1_K01	Projekt, Raport, Prezentacja multimedialna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
-----	-----------------------------	------------------------------	-------------

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Ilość i jakość jako kategorie. Koncepcje badań jakościowych.	W1, W2	Wykład
2.	Podstawowe różnice między podejściem pozytywistycznym i interpretatywnym	W1, W2	Wykład, Laboratorium
3.	Techniki zbierania danych jakościowych: . • badania terenowe • wywiady grupowe • techniki projekcyjne • dokumenty osobiste • dane wizualne	W2, U1, U2, U3, U4, K1	Wykład, Laboratorium
4.	Metody analizy danych: • teoria ugruntowana • analiza fenomenologiczna • analiza semiotyczna i hermeneutyczna analiza dyskursu • etnometodologia • analiza konwersacyjna • analiza dokumentarna Wybrane programy komputerowe wspomagające jakościową analizę danych	W2, U3, U4, K1	Wykład, Laboratorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Metoda analizy przypadków
Laboratorium	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda projektu, Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest napisanie recenzji metodologicznej wybranej z listy kilkudziesięciu pozycji książki socjologicznej/antropologicznej, w której została zastosowana co najmniej jedna z metod badań jakościowych (badania terenowe, wywiady indywidualne, wywiady grupowe, techniki projekcyjne, analiza konwersacyjna, analiza dyskursu itp.). Do każdej z wybranych książek student otrzymuje rekomendację, jaką książkę metodologiczną ma wykorzystać jako lekturę uzupełniającą. Ocena uwzględnia oryginalność ujęcia, kompletność wykorzystania materiałów prezentowanych na wykładach oraz stopień trudności wynikający z dokonanego przez studenta doboru lektury.

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Laboratorium	Zwieńczeniem zajęć są projekty badawcze, a oceniane są raport i prezentacja dotyczące ich wyników. Wielkość grupy to MAKSYMALNIE cztery osoby. W trakcie semestru obowiązkowe jest na każde zajęcia – przeczytanie przed zajęciami lektury wyznaczonej na dane spotkanie, Lektury zamieszczane są we wspólnym folderze TEAMS. Będą tam też trafiać wszystkie prezentacje z zajęć. I. OCENA I ZALICZENIE 1. WARUNEK KONIECZNY do uzyskania zaliczenia to obecność na zajęciach oraz terminowe przysyłanie zadań domowych, przy czym: · dopuszczalna jest nieobecność na dwóch zajęciach; · nieobecność na każdym kolejnych zajęciach oznacza konieczność napisania krótkiej pracy z tematyki opuszczonych zajęć (obowiązują lektury dla opuszczonego spotkania); · nieobecność na więcej niż połowie zajęć automatycznie uniemożliwia zaliczenie przedmiotu. 2. WARUNEK KONIECZNY do uzyskania zaliczenia to trwająca cały semestr praca nad projektem badawczym. W ramach badań należy wykonać: · Przynajmniej dwa wywiady indywidualne, trwające min. 30 minut. Każda z osób w zespole musi wykonać minimum 2 wywiady – jeden z notatką z wywiadu, drugi z transkrypcją. · Wykorzystać przynajmniej jedną technikę wizualną lub projekcyjną w ramach przynajmniej jednego wywiadu · chętni mogą wykonać dodatkowo: a) obserwację według arkusza obserwacji: każda z osób wypełnia kartę obserwacji i załącza do aneksu b) analizę zawartości prasy/materiałów z internetu: wykonać grupowo analizę treści kilku do kilkunastu tekstów i załączyć teksty do aneksu c) wywiad grupowy: wykonać wspólnie jeden wywiad grupowy i załączyć transkrypcję do aneksu. Z badań grupa sporządza raport oraz prezentację i przekazuje się je prowadzącej go zajęcia w formie elektronicznej, a wyniki – prezentuje na forum grupy podczas ostatnich dwóch zajęć. 3. Ocena końcowa oparta jest na dwóch elementach: (1) Raport końcowy (max 80 punktów), który musi zawierać: • stronę tytułową, spis treści, wprowadzenie, • plan badań (cel badań: co badanie miało eksplorować/opisywać/wyjaśniać, pytania badawcze,); • przegląd istniejącej literatury: zebranie istniejących już ustaleń na interesujący Państwa temat oraz informacji o badaniach, które istnieją na ten temat, w tym narzędzi, które w nich zastosowano (minimum 3 pozycje literaturowe); • konceptualizację przedmiotu badania - sposoby rozumienia pojęć; • uzasadnienie przyjętej metodologii: odwołania do literatury z zajęć wykorzystanej przy tworzeniu i realizacji badania (literatura metodologiczna) • opis stworzonego narzędzia; • opis doboru próby (a jeżeli odbiegał on od takiego, jaki by Państwo wybrali przy odpowiednim czasie i środkach – również opis tego, jak dobraliby Państwo próbę mając dodatkowe zasoby); • przedstawienie i analizę wyników • bibliografię, • aneks w postaci narzędzi badawczych i transkrypcji, notatek i/lub kart obserwacji. Raporty będą oceniane przez pryzmat: (a) poziomu merytorycznego – kompletności i jakości wykonania i opisu poszczególnych kroków wymienionych powyżej (40-0 punktów); (b) wysiłku włożonego w przygotowanie i wykonanie badania; długość wywiadów, przeczytanej i opisaney literatury, długość opisów (0-20 punktów); (c) formy raportu i terminowości wykonywania poszczególnych zadań; jasna struktura, klarowny język, ortografia i interpunkcja, poprawna bibliografia (0-20 punktów); (d) dodatkowe punkty za zastosowanie wywiadu grupowego/obserwacji/analizy zawartości prasy lub materiałów internetowych (0-10 punktów). (2) Grupowa prezentacja badania i jego wyników na zajęciach (max 20 punktów) Prezentacja musi trwać maksymalnie 15 minut i będzie oceniana pod kątem (a) poziomu merytorycznego: spójność, logiczność, kluczowe wnioski (10 punktów), (b) atrakcyjności i formy przedstawienia swojego projektu: wzbudzanie zainteresowania, nieczytanie z kartki (10 punktów). Może mieć dowolną formę – słowną, multimedialną, filmową, teatralną, itd. Ważne, by informowała o tym, czego dotyczyło badanie i jakie wyniki przyniosło. Skala punktacji i ocen końcowych: • <51 punktów – ndst • 51-60 punktów – dst • 61-70 punktów – dst+ • 71-80 punktów – db • 81-90 punktów – db+ • >90 punktów – bdb

Literatura

Obowiązkowa

1. Fenomenologia i badania psychologiczne, pr. zbior. pod red. A. Giorgi, Trans Humana, Białystok 2003
2. Flick, U. , Projektowanie badania jakościowego. Seria Niezbędnik badacza, PWN, Warszawa 2010
3. Konecki K., Studia z metodologii badań jakościowych, Teoria ugruntowana, PWN, Warszawa 2000
4. Kvale S., InterViews. Wprowadzenie do jakościowego wywiadu badawczego, Trans Humana, Białystok 2004
5. Kvale Loflan J., Snow D.A., Lofland L.H., Analiza układów społecznych. Przewodnik metodologiczny po badaniach jakościowych, WN Scholar, Warszawa 2010
6. Rose, G., Interpretacja materiałów wizualnych. Krytyczna metodologia badań nad wizualnością, PWN, Warszawa 2010
7. Winkin Y., Antropologia komunikacji. Od teorii do badań terenowych, WUW, Warszawa 2007
8. artykuły w czasopismach wskazane przez prowadzących zajęcia laboratoryjne

Dodatkowa

1. Hammersley M. , Atkinson P. Metody badań terenowych, Zysk i Ska, Poznań 2000
2. Kostera M., Antropologia organizacji. Metodologia badań terenowych, PWN, Warszawa 2003
3. Maison D., Zogniskowane wywiady grupowe. Jakościowa metoda badań marketingowych,, PWN, Warszawa 2001
4. Metoda biograficzna w socjologii, pr. zbior. pod red. J.Włodarka i M.Ziółkowskiego, PWN, Warszawa-Poznań 1990

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Laboratorium	30
Czytanie wskazanej literatury	20
Przygotowanie projektu	40
Przygotowanie pracy semestralnej	20
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 140
Liczba punktów ECTS	ECTS 5

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
SOC_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wyszukiwania i krytycznego wykorzystywania (w tym analizowania, syntetyzowania i komunikowania) informacji na temat zjawisk społecznych, w tym wyników badań własnych
SOC_K1_U02	Absolwent/ka potrafi zaplanować i zrealizować badanie socjologiczne przy użyciu ilościowych i jakościowych metod i technik badań, a także zastosować normy etyczne w praktyce badawczej
SOC_K1_U03	Absolwent/ka potrafi przygotowywać prace i wystąpienia w języku polskim, służące komunikacji naukowej i pozostające w zgodzie z jej regułami
SOC_K1_U06	Absolwent/ka potrafi planować, realizować i monitorować własną pracę oraz podejmować i realizować różnorodne role w zespołach
SOC_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe metody i techniki badań socjologicznych oraz w zaawansowanym stopniu czynniki decydujące o ich właściwym doborze przy rozwiązywaniu problemów badawczych
SOC_K1_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu kluczowe teorie socjologiczne oraz ich zastosowania w przedsięwzięciach badawczych